

Försvarsutskottets yttrande 2020/21:FöU1y

Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget för 2021, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2021 samt de preliminära utgiftsramarna för 2022 och 2023 för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, SD, V) och ett särskilt yttrande (KD).

Utskottets överväganden

Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Propositionen

I propositionens yrkande 7 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ska uppgå till 71 153 370 000 kronor 2021.

Regeringen föreslår även i yrkande 10 i denna del att utgifterna för 2022 och 2023 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 76 770 000 000 respektive 82 903 000 000 kronor för utgiftsområde 6.

Motionerna

I tre motioner (M, SD och V) lämnas förslag om förändringar av ramen för utgiftsområde 6 för 2021 och för de preliminära ramarna för 2022 och 2023.

I partimotion 2020/21:3422 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) föreslår motionärerna att utgiftsramen för utgiftsområde 6 höjs med 60 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 2). I motionens yrkande 3 lämnas också förslag till ökning av de preliminära ramarna för 2022 och 2023 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) föreslår i partimotion 2020/21:3128 att utgiftsramen för utgiftsområde 6 höjs med 1,44 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 5). I yrkande 6 lämnas förslag till ökning av de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2022 och 2023.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår i partimotion 2020/21:3170 att utgiftsramen för utgiftsområde 6 sänks med 1,44 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag 2021 (yrkande 7). I motionens yrkande 8 föreslås vidare sänkningar av de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2022 och 2023 som en riktlinje för regeringens budgetarbete.

Ebba Busch m.fl. (KD) föreslår i partimotion 2020/21:3530 en utgiftsram för utgiftsområde 6 som ligger på samma nivå som regeringens förslag för 2021 (yrkande 3). Även i yrkande 4 föreslår motionärerna samma nivå som regeringen för de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2022 och 2023.

I följande tabeller redovisas dels förslagen till utgiftsram för utgiftsområdet för 2021, dels förslagen till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 6

Tusental kronor

År	Regeringen	M	SD	V	KD
2021	71 153 370	+60 000	+1 440 000	-1 441 000	±0

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 6

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	V	KD
2022	76 770	+60	+1 400	-2 041	±0
2023	82 903	+60	+1 600	-2 041	±0

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig behöver stärkas på bred front. För att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige behöver det militära försvaret stärkas och den operativa förmågan öka, och återuppbyggnaden av det civila försvaret förstärkas och intensifieras. Ett starkare civilt försvar bidrar även till Sveriges förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fredstid. Utskottet konstaterar att detta kräver omfattande satsningar på totalförsvaret i närtid såväl som på längre sikt.

I budgetpropositionen föreslår regeringen en ökning av utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Regeringen anger att de förslag som lämnas i budgetpropositionen innebär att anslagen till det militära försvaret ökar med 5 miljarder kronor 2021 jämfört med 2020 samt att den i budgetpropositionen för 2020 aviserade ökningen av anslagen med 5 miljarder kronor årligen fram till 2025 ligger fast. Regeringen anger också att det civila försvaret tillförs sammanlagt 1 miljard kronor 2021 inom olika utgiftsområden och ska tillföras 1,5 miljarder kronor 2022, 2,5 miljarder kronor 2023, 3 miljarder kronor 2024 och 3,8 miljarder kronor 2025. Utskottet noterar att regeringen anför i proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop.2020/21:30), som inkom till riksdagen en tid efter budgetpropositionen, att det finns skäl att öka den ekonomiska ramen ytterligare i jämförelse med den ekonomiska ram som följer av förslagen i budgetpropositionen för 2021 och att regeringen avser att återkomma i 2021 års ekonomiska vårproposition. Ökningarna innebär enligt regeringen att den ekonomiska ramen för det militära försvaret ökar med 1 miljard kronor 2024 och 2 miljarder kronor 2025 utöver vad som tidigare aviserats fram till 2025.

Utskottet konstaterar att förslagen i budgetpropositionen innebär att utgiftsområde 6 blir föremål för betydande förstärkningar under åren 2021, 2022 och 2023 samt att det civila försvaret tillförs medel inom ett flertal olika utgiftsområden. Det är utskottets mening att tillskotten är viktiga för att bygga nödvändig förmåga i totalförsvaret. Utskottet välkomnar att regeringen avser att återkomma i 2021 års ekonomiska vårproposition gällande ytterligare förstärkningar till det militära försvaret genom en höjning av anslagen 1:1–1:12 för åren 2024 och 2025. Med det ovan anförda föreslår utskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2021 samt de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för åren därefter enligt budgetpropositionen. Partimotion 2020/21:3422 (M), partimotion 2020/21:3128 (SD) samt partimotion 2020/21:3170 (V) bör avstyrkas i nu aktuella delar. Utskottet bedömer att partimotion 2020/21:3530 (KD) kan avstyrkas som tillgodosedd i aktuell del.

Stockholm den 3 november 2020

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Paula Holmqvist (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Sven-Olof Sällström (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Alexandra Völker (S), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP) och Alexandra Anstrell (M).

Avvikande meningar

1. **Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (M)**

Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka Moderaternas partimotion 2020/21:3422 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Säkerhetsläget, både i Sveriges närområde och globalt, fortsätter att försämras. Sverige måste ha ett starkt försvar som kan hävda det svenska territoriet och värna svenska intressen. Det kräver satsningar på såväl det militära försvaret som det civila försvaret och att dessa satsningar går i takt för att skapa ett fungerande totalförsvar som stärker Sveriges säkerhet på bredden. Sverige ska gå mot ett försvarsanslag som på sikt motsvarar 2 procent av BNP. Vi vill understryka vikten av att helheten i Försvarsberedningens förslag förverkligas, liksom att en höjning av den nationella svenska försvarsförmågan är beroende av att Försvarsmakten och de andra försvarsmyndigheterna ges långsiktiga planeringsförutsättningar. De senaste årens försvarspolitik har tyvärr allt för mycket präglats av kortsiktiga politiska besked. Det är en styrka för försvaret om det finns långsiktiga ekonomiska planeringsramar som en bred majoritet i Sveriges riksdag ställer sig bakom. Moderaterna föreslår ett tillskott i närtid på viktiga områden där regeringen inte har tillfört tillräckligt med resurser. Det gäller ökad cybersäkerhet i syfte att ge Försvarets radioanstalt möjlighet att ha huvudmannaskap för det nya cybercentret, samt att stärka den myndighet som kommer att ha ansvar för Sveriges bidrag till EU:s gemensamma gränsövervakning. I linje med det har vi lagt fram ett förslag till utgiftsram för 2021 och preliminära ramar för 2022 och 2023 som innebär en anslagsökning med 60 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

2. Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (SD)

Roger Richthoff (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Caroline Nordengrip (SD) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka Sverigedemokraternas partimotion 2020/21:3128 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Sverigedemokraterna satsar sammantaget 1,44 miljarder kronor mer än regeringen på utgiftsområde 6 och 1,4 respektive 1,6 miljarder kronor mer under 2022 och 2023. Vidare vill vi att budgetramen ska bli treårig istället för som nu, ettårig. Vi anser att budgetlagens möjlighet att använda outnyttjade anslagsmedel upp till två år efter det att anslaget uppfördes på budgeten bör utnyttjas för att skapa en större flexibilitet när försvaret rustas upp. Målsättningen är att stärka det svenska totalförsvaret i en omfattning som återställer dess förmåga att skydda hela territoriet från yttre hot. Vi anser att det kräver rejäla satsningar på såväl ett skalförsvar som på ett invasionsförsvar. Ett sådant försvar baseras utöver högteknologiska vapen även på en stark försvarsvilja som uppnås genom satsningar på ökad värnplikt, engagerade och lojala medborgare samt en stark uppslutning till totalförsvarets frivilligorganisationer. Vi vill understryka att Försvarsberedningens rapporter Värnkraft och Motståndskraft ska finansieras fullt ut. Efter år 2025 vill vi fortsätta höja anslaget stegvis så att det senast år 2030 är uppe på en nivå motsvarande 2 procent av bruttonationalprodukten. Omfattande satsningar behövs också på civilförsvaret då ett väl utbyggt och uthålligt civilförsvaret är av stor betydelse för Sveriges försvarsförmåga.

3. Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (V)

Hanna Gunnarsson (V) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2020/21:3170 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Coronapandemin visar med tydlighet behovet av åtgärder som gör vårt samhälle robust och hållbart för att klara kriser. De senaste årtiondenas privatiseringar och nedskärningar i välfärden samt nedmonteringen av trygghetssystemen har avsevärt försämrat våra förutsättningar att hantera kriser och förändring såsom pandemier och klimatpåverkan. I Vänsterpartiets budgetmotion Vägen ur krisen – en plan för jämlikhet och grön omställning

prioriteras satsningar för att skapa ett robust samhälle med en stark välfärd som skapar förutsättningar för att lyckas med den gröna omställningen. Vi anser att det är viktigt med en förstärkning av det civila försvaret. Ett starkare totalförsvaret behövs för att upprätthålla trovärdigheten för vår militära alliansfrihet och för att skapa ett robust samhälle som kan stå emot kriser och konflikter och om det värsta skulle inträffa, väpnad konflikt. I Vänsterpartiets budget ingår bl.a. ett nytt anslag på 300 miljoner kronor för att inleda arbetet med att återupprätta beredskapslager för livsmedel och bränsle i Sverige och tillskott till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att inleda en pilotstudie för regionala center för beredskapslivsmedel. Samtidigt anser vi att Försvarsmakten har möjlighet att spara in kostnader på materielsidan, samt att anslagen bör sänkas för Försvarsmaktens internationella insatser och exportstödande verksamhet. För 2021 bör ramen för utgiftsområde 6 sänkas med 1,44 miljarder kronor för att satsningar på andra områden ska kunna prioriteras i enlighet med Vänsterpartiets budgetförslag, och ytterligare sänkningar göras 2022 och 2023.

Särskilt yttrande

Utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (KD)

Mikael Oscarsson (KD) anför:

I Kristdemokraternas partimotion 2020/21:3530 föreslås att utgiftsramarna för 2021 och de preliminära ramarna för 2022 och 2023 för utgiftsområde 6 ligger på samma nivå som regeringens förslag. Jag har därför inget att invända mot regeringens förslag i motsvarande delar av budgetpropositionen.

Samtidigt vill jag understryka att upprustning tar tid och försvaret kräver långsiktighet. I ett alltmer osäkert säkerhetspolitiskt läge behöver Försvarsmakten få rätt planeringsförutsättningar. De senaste resurstillskotten till Försvarsmakten innebär viktiga steg för ett starkare försvar, men de aviserade anslagsökningarna fram till 2025 är i sig inte tillräckliga. Det krävs även ett mer långsiktigt perspektiv och för att uppnå Försvarsberedningens förslag i sin helhet måste anslagstrappan fortsätta med 5 miljarder kronor per år även 2026 och 2027. Försvaret måste ha förmåga att försvara hela Sverige och ett fullgott försvar av strategiskt viktiga platser måste säkerställas. Marinen och flygstridskrafterna bör förstärkas, och hemvärnets och frivilligorganisationerna stärkas i sitt viktiga arbete för ett brett och välfungerande försvar. Jag vill också understryka att den svenska förmågan till cybersäkerhet och psykologiskt försvar måste stärkas för att lyckas mota nya hot som det traditionella försvaret inte rår på, s.k. hybridhot. Det är också väsentligt att den påbörjade planeringen för det civila försvaret nu fortskrider skyndsamt.